

A régiók jövője a mezőgazdaság szemszögéből

A francia gazdálkodók társasága ([Société des Agriculteurs de France](#), SAF, alapítva 1867-ben), ami egy politika-mentes, kifejezetten a „tiszta gondolkodásra” létrejött szakmai szervezet, június 13-án tartotta éves közgyűlését, az esemény plenáris ülésének és magának az éves jelentésnek a fő témája régiók jövője volt – természetesen a mezőgazdaság szemszögéből nézve. Ezen belül három lényeges kérdés volt napirenden, mégpedig:

- a KAP reformja és az új KAP életbe lépését követő franciaországi változások,
- a kereskedelem és az adott régió kapcsolata,
- a vízhasználat kérdései.

A SAF-on belül már korábban megalakult egy „KAP-után” munkacsoport, ami a szakmai szereplők mellett a Párizsban akkreditált mezőgazdasági attasékkal is rendszeresen konzultál e területen. Az új KAP franciaországi vonatkozásai közül a szakmát leginkább érdeklők közül a második pillér sorsa kétségtelenül az egyik legfontosabb annak fényében, hogy a szaktárca előre vetítette ennek regionális szintre történő teljes átadását. Az „újdonság” mindenképpen a teljességben van, hiszen a második pillér egyes eszközeinek megvalósítása már eddig is a régiók szintjén történt. Ilyen volt 2000-2006. között a PDNR, 2007-2013. között a [PDRH-DRDR](#), 2014-től pedig ilyen lesz a PDR, azaz a vidékfejlesztési program teljes egészében. Ez eddig három részre oszlott: létezett egy országos vidékfejlesztési program ([Programme de Développement Rural Hexagonal](#)) az ország európai szárazföldi területeire (*métropole* vagy *Hexagone hors Corse*), egy korszikaira és egy olyanra, ami az ország tengerentúli megyéit fedte le.

A KAP reformja és a vidékfejlesztés: a vidékfejlesztési programok jövője és a régiók ambíciói

1. kép Lenföld Oise megyében (Picardie régió)

Maga a teljes regionalizáció önmagában nem meglepetés, hiszen a második pilléres programok finanszírozása már eddig is együttesen 50%-ot meghaladó mértékben a megyék és a régiók által történt Franciaországban. A központi költségvetés közvetlen részvétele ebben sok esetben szinte elhanyagolható volt, viszont az egyes vidékfejlesztési eszközök megvalósítását tekintve az egyes régiók között már eddig is

nagyon komoly különbségek voltak. Egyes régiók például csak a beruházásokat támogatták, mások forrásokat biztosítottak többek között a humán erőforrások fejlesztésére, tervezésre is. Ez azt is jelenti, hogy egyik régióról a másikra lényeges eltérések lehetnek abban is, hogy kik jelentik a fő kedvezményezett kört. Azt azonban általánosságként el lehet mondani, hogy tradicionálisan a ritkán lakott és/vagy hegyvidéki területek átlag feletti támogatottságot élveznek/élveztek az ország többi részéhez képest. Kérdés viszont a jövőre nézve, hogy ezt a tendenciát fõnt kell-e, fõnn lehet-e tartani? Francia sajátosság az is, hogy több régió esetében megfigyelhető volt az, hogy a regionális önkormányzat és a régióban található megyék önkormányzatai között nem mindig volt meg a szükséges összhang, és így olyan programok is indultak, amikkel egyik vagy másik megye nem értett egyet.

Tagadhatatlan, hogy a regionalizáció lehetővé teszi a területi szinten jelentkező problémák hatékonyabb, cél-orientáltabb kezelését, de csak akkor, ha az érintett szereplők között megvan a szükséges összhang, az pedig nagyon fontos, hogy legyen egy nemzeti keret, ami biztosít egy olyan országos szintű iránymutatást amin keresztül a regionális kezdeményezéseket összhangba lehet hozni. Ez mögött valahol az „egyenlőség” (*égalité*) szellemének az érvényesülését akarja elérni a gazdatársadalom. Nem akarják, hogy az országban legyenek olyan régiók, ahol a gazdákat jobban támogatják, mint máshol mivel attól tartanak, ez a gazdák közötti verseny torzulását jelenti majd. Ugyanez áll az mögött is, hogy a gazdák közül nagyon sokan úgy vélik, Stéphane Le Foll miniszter – sokak által elsősorban ideológiai indíttatásúnak minősített – elképzelése az első 50 hektárnak juttatandó emelt összegű területalapú támogatásról sokkal inkább a már meglévő különbségeket növelné, mintsem csökkentené azokat.

A nagy kereskedelmi láncok szerepe a vidéki területek gazdaságának fejlődésében

Egy kisebb vagy nagyobb földrajzi terület mezőgazdasága és élelmiszer-ipara számára, tágabb értelemben pedig a gazdasága számára nagyon fontos, hogy a helyi szereplők milyen kapcsolatot képesek kialakítani a kereskedelemmel, ezen belül pedig a nagy kereskedelmi láncokkal. Franciaország esetében meglehetősen kétarcú a helyzet, hiszen termelői – elsősorban érdekképviselési oldalról – folyamatosan arra panaszkodnak, hogy a kereskedelem visszaél az erőfölényével, míg ez utóbbi azt hirdeti, hogy a forgalmazott élelmiszerek zöme francia eredetű, a kínálatot pedig igyekeznek minden régióban a jellegzetes helyi termékekkel bővíteni. A SAF kongresszusán az Auchan lánc képviselője volt a meghívott előadó, aki megerősítette, a cég beszerzéseiben az élelmiszerek zöme francia eredetű, de valós probléma, hogy sok beszállító képtelen igazolni az általa kínált áru valós származását. Az Auchan áruházakban pultra kerülő zöldség-gyümölcs 68%-a francia (a burgonya viszont 100%-ban), 90%-ban franciaországi eredetű a tenger gyümölcse, tojást csak franciát árulnak, ahogy kizárólag franciaországi termelőktől származik a tőkehús is (a marhahús esetében pl. 450 dél-francia állattartóval állnak közvetlen kapcsolatban Aveyron megyében és a Ségala vidékén). A saját márkás szárazáru 100%-ban francia, a sertéshús szintén, a biotermékek esetében pedig meghaladja az 50%-ot a francia eredet. A regionális termékek forgalmazása a helyi egységekben napi gyakorlat, a fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás promóciója pedig azonnal a vásárlók szemébe tűnik. A cég kommunikációjában jelentős szerepet adnak annak a ténynek, hogy csökkentik a csomagolóanyag-mennyiséget, a környezet kímélése érdekében racionalizálják a szállítást, igyekeznek minél nagyobb arányban igénybe venni a vasutat, a szerves hulladékokat pedig energetikai hasznosításra (biogáz) adják át.

Ami a helyi termelők és élelmiszer-földolgozók beszállítói lehetőségeit illeti, az Auchan képviselője szerint a regionális termékek piaci elfogadottsága nagyon sokban függ attól, hogy maga az adott régió milyen „megbecsültségnek” örvend a vásárlók körében. Vannak olyan regionális termékek, amik más régiókban is nagyon keresettek, értelemszerűen az átlagnál magasabb áron lehet őket értékesíteni, míg vannak olyan régiók, amiknek termékeit még régióon belül sem keresik igazán, nemhogy azon kívül.

A természeti erőforrások fenntartható használata és a régiók fejlődése: mi a víz szerepe?

A régiók jövője szempontjából további nagy kérdés a víz, ami elsősorban úgy jelentkezik, hogy miként lehet az egyes vízhasználók közötti érdek-ütközéseket kezelni és ezen belül a mezőgazdaság vízigényét fenntartható módon kielégíteni?

Franciaországban a vízhasználati kérdések, a vízbázis védelme és az ellenőrzés alapvetően a vízügyi ügynökségek ([agence de l'eau](#)) hatáskörébe tartozik – a SAF-kongresszust befogadó Picardie régió két ilyenben is „érintett” ([Artois-Picardie](#) és [Seine-Normandie](#)), az ország

európai területén pedig összesen hat ilyen működik. Az *agencede l'eau* közintézmény, alapja egy nagy vízgyűjtő terület, irányításában pedig szerephez jut az érintett térség minden vízhasználója, akiket a „vízhasználói parlament” fog össze. A vízügyi ügynökségek egyre szorosabb együttműködésben dolgoznak a többi hivatallal, ügynökséggel, a költségeket pedig a központi költségvetéstől érkező források mellett a „szennyező fizet” elvének alkalmazásával igyekeznek előteremteni. A gazdák esetében például ez nem csak azt jelenti, hogy a kiemelt öntözővíz után járadékot kell fizetniük, de többek között a megvásárolt növényvédőszer árában is van egy minimális vízvédelmi járulék. Ez utóbbi jelenti az indirekt hozzájárulást, mivel az így kifizetett összeg tőlük közvetett úton jut el a „nagy kalapba”.

Ami az [Artois-Picardie](#) ügynökséget illeti, feladatait a többi ügynökséghez hasonlóan több éves munkaterv alapján látja el. A jelenleg aktuális program tervezésekor számos új kihívást kellett figyelembe venniük, amikre választ kell adni, mint például:

- a vízi életközösségek restaurációja, fönntartása, a vizes élőhelyek megőrzése,
- a különféle eredetű szennyvizek tisztítása,
- a mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezés elleni közdelem,
- a vízbázis védelme és a minőségi ivóvíz biztosítása,
- a műtárgyak hatékonyabb működtetése,
- a vidéki és városi területek közötti szolidaritás biztosítása (*a város arányaiban többet fizet be az alapba, viszont a vidéknek nagyobb szüksége van a forrásokra*),
- a fejlődő országok vízproblémáinak megoldásában való közreműködés.

Kiemelt feladatok:

- a pontszerű szennyezések csökkenő számát mutató kedvező trend megőrzése, a diffúz szennyezések „kézben tartása”,
- a stabil szintet mutató nitrát-szennyezés mértékének lehetőség szerinti csökkentése,
- a technológiai előrehaladással összefüggésben megjelenő új szennyezőanyagok elleni küzdelem (pl. új gyógyszer- vagy növényvédőszer-hatóanyagok)

Somogyi Norbert, Párizs